

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

QASDIQOLAYMAN
Navoiy davlat pedagogika instituti
rektori, kengash raisi:
B.B.Sobirov
2024 yil

60111300-MUSIQA TA'LIMI KUNDUZGI VA 5111100- MUSIQA TA'LIMI
SIRTQI YO'NALISHI BO'YICHA FANLARARO (MAJBURIY FANLAR)
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVINING

DASTURI

(2023/2024 o'quv yili bitiruvchi kurs talabalari uchun)

Navoiy – 2024 yil

Ushbu dastur Navoiy davlat pedagogika instituti bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi kurs talabalari uchun "Xor va xorshunoslik", "Musika o'qitish metodikasi" fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun tuzilgan bo'lib, institut Kengashining "29" "03" 2024 yil 9-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

"Musika ta'limi" kafedrasida muhokama qilingan va "27" "02" 2024 yil 7-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

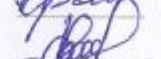

Asos: - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 5 iyunda 1963-son bilan ro'yxatga olingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida Nizom;

- O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentyabrda 3069-son bilan ro'yxatga olingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom.

-60111300 Musika ta'limi kunduzgi va 5111100-Musika ta'limi sirtqi yo'nalishi bo'yicha "Xor va xorshunoslik" va "Musika o'qitish metodikasi" fanining o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 27-martdagi 274-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Pedagogika ta'lim sohasining davlat ta'lim standarti" Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universitetida ishlab chiqilgan va Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2018 yil 3-martdagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

- O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil 27-martdagi 274-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

1. Musika ta'limi kafedrasida mudiri dots. v.b.: B.N. Umurzoqov
2. Musika ta'limi kafedrasida professori: O.O. Fayziyev
3. Musika ta'limi kafedrasida dotsent v.b: O.A. Xayitov

Taqrizchilar:

1. Musika ta'limi kafedrasida professori: S.B. Saidiy
2. Navoiy ixtisoslashtirilgan madaniyat maktabi Xalq cholg'ulari ijrochiligi bo'limi boshlig'i katta o'qituvchi: I.F. Vohidov

**5111100- Musiqa ta'limi ta'lim yo'nalishi 2023/2024 o'quv yili bitiruvchi
kurs talabalari uchun fanlararo
Yakuniy davlat attestatsiya
DASTURI**

Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining maqsadi:

Bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar:

- Dunyoqarash bilan bog'liq tizimli bilimlarga ega bo'lishi, gumanitar va tabiiy ilmiy fanlar asoslarini, joriy davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiymuammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olishi;

-Vatan tarixini bilishi ma'naviy milliy va umuminsoniy qadryatlar masalalari yuzasidan o'z fikrini bayon qila olishi va ilmiy asoslay bilishi, milliy istiqlol g'oyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga ega bo'lishi;

- Tabiat va jamiyatda kechayotgan jarayon va hodisalar haqida yahlit tasavvurga ega bo'lishi, tabiat va jamiyat rivojlanishi haqidagi bilimlarni egallashi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asoslarda hayotda va o'z kasb, faoliyatida foydalana bilishi;

- Insonning boshqa insonga jamiyatda va atrof muhitga munosabatini belgilovchi huquqiy hamda ma'naviy mezonlarni bilish, kasb faoliyatida ularni hisobga olib bilishi;

-Axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, o'z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;

-Tegishli bakalavriat yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikga ega bo'lishi;

- Yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;

-Sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida ilmiy tasavvur hamda e'tiqodga, o'zini jismoniy chiniqtirish o'quv va ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.

-Ta'lim yo'nalishlari bo'yicha oliy ma'lumotli shahslar egallashi lozim bo'lgan lavozimlarda mustaqil ishlashga;

-Tegishli bakalavriat yo'nalishlari doirasida tanlangan mutaxassislik bo'yicha magistraturada oliy ta'limni davom ettirishga;

-Kadrlarni qayta tayyorlash va malaka oshirish tizimida qo'shimcha kasb ta'limi olish uchun tayyorlanadilar.

Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining vazifalari:

Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan mutaxassislik fanlari nomi:

1. Xor va xorshunoslik (test).

2. Musiqa o'qitish metodikasi (test).

**Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining vazifalari:
Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

XOR VA XORSHUNOSLIK FANINING MAZMUNI

Xor va xorshunoslik fanining asosiy maqsadi xor va xalq qo'shig'chiligi bo'yicha talabalarning shu kasbga xos o'quv malakalarini shakllantirish ularga jamoa bo'lib kuylay olish va uni boshqara olish texnologiyasi bo'yicha mukammal bilim berish va jamoaga rahbarlik qila olish hususiyatlarini singdirishdan iborat.

Kursni xor va xorshunoslik darslarida amalga oshiriladigan bir qator vazifalarni belgilash mumkin: xor qo'shig'chiligiga xos uslublarda kuylash imkoniyatiga ega bo'lish; jamoa bo'lib kuylash tabiati, didaktik tamoyillari va boshqa qonuniyatlarni bilib olish; xor asarlari repertuarlari bilan bevosita tanishish va ularni tanlash bo'yicha yuksak badiiy didga ega bo'lish; jamoada kuylash va u bilan ishlash jarayonida inson organizmida yuz beradigan psixo-fiziologik kechinmalarni chuqur his qilish va unga ko'nikma hosil qilish; jamoali qo'shig'chilik xonandasi va rahbariga qo'yiladigan talablarni bilish va unga amal qilish.

Kursni xor va xorshunoslik darslarida amalga oshiriladigan bir qator vazifalarni belgilash mumkin: xor qo'shig'chiligiga xos uslublarda kuylash imkoniyatiga ega bo'lish; jamoa bo'lib kuylash tabiati, didaktik tamoyillari va boshqa qonuniyatlarni bilib olish; xor asarlari repertuarlari bilan bevosita tanishish va ularni tanlash bo'yicha yuksak badiiy didga ega bo'lish; jamoada kuylash va u bilan ishlash jarayonida inson organizmida yuz beradigan psixo-fiziologik kechinmalarni chuqur his qilish va unga ko'nikma hosil qilish; jamoali qo'shig'chilik xonandasi va rahbariga qo'yiladigan talablarni bilish va unga amal qilish.

Sinovlarni o'tkazish tartibi

Test

1. Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi bakalavriat yo'nalishlari o'quv jarayoni jadvaliga muvofiq o'tkaziladi.

2. Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy ta'lim muassasasidagi har bir ta'lim yo'nalishi (mutahassisligi) bo'yicha tashkil etiladigan yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tomonidan amalga oshiriladi.

3. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

bitiruvchining bilim, malaka va ko'nikma darajasining davlat ta'lim standartlari talablariga muvofiq kelishini kompleks baholash;

yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari bo'yicha bitiruvchilarga bakalavr akademik darajasini berish masalasini hal qilish;

komissiya faoliyati natijalarini tahlil qilish va ular asosida oliy ma'lumotli kadrlar tayyorlashni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

4. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari o'z faoliyatlarini mazkur Nizom hamda bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasi va ta'lim mazmuniga qo'yilgan Davlat ta'lim standartlari talablarini bajarishga yo'naltirilgan boshqa hujjatlarga tayangan holda olib boradilar.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASINI BAHOLASH MEZONLARI

“Musiqqa ta'limi” ta'lim yo'nalishi Xor va xorshunoslik fanidan dan maksimal darajada keng qamrovli va bitiruvchi talabalarning mutaxassislik fanlarini qay darajada o'zlashtirgan bilimlarini baholash imkoniyatini beruvchi 200 ta test savollari tayyorlandi.

Bitiruvchi talabalarga Xor va xorshunoslik fanidan Yakuniy davlat attestatsiyasi test savollarini topshirish 210-auditoriyada o'tkaziladi. Tayyorlangan 200 ta test savollaridan har bir talabaga 30 tadan test varianti beriladi.

Test javoblari quyidagicha;

26-30 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 5 (a'lo) baho;

22-25 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 4 (yaxshi) baho;

17-21 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 3 (qoniqarli) baho;

1-16 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 2 (qoniqarsiz) baho baholanadi.

5111100-Musiqqa ta'limi yo'nalishi bitiruvchilarining Xor va xorshunoslik fanidan yakuniy davlat attestatsiyasi test savollari.

1. Dirijyorligiga o'qitish uslubiyoti pedagogik didaktikasini qaysi prinsiplariga asoslanadi?
2. «Arahjirovka» so'zini tarjimasi?
3. Transpozitsiya nima degani?
4. Xor sozi nima degani?
5. Tez templar?
6. Diapazon nima degani?
7. Agogika nima degani?
8. Divizi nima degani?
9. Sekin Templar?

10. Dirijorlik apparati tushunchasi?
11. Interpretatsiya nima degani?
12. Kamerton degani nima?
13. «Shoshma, quyosh» balet-oratoriyaning muallifi?
14. «Alyor» vocal-xoreografik poemaning muallifi?
15. Xor ijrosining asosi?
16. Auftakt bu?
17. Sekinlashtiruvchi templar?
18. Ayollar xoridagi ovozlari?
19. Tezlashtiruvchi templar?
20. Erkaklar xorining ovozlari?
21. Fermata bu?
22. O'rtacha Templar?
23. Dirijorlik bu?
24. Xor turlari?
25. Taktlash bu?
26. Ilk bor 19 asrda dirijorlik cho'pini qo'llagan kim?
27. Turkiston xalqlari qo'shiqlarini kim birinchi bo'lib a kapella xori uchun qayta ishlagan?
28. «Et incarnatus» - qaysi asarning qismi?
29. Messa nima degani?
30. Madrigal nima degani?
31. «Kyrie eleison» nima degani?
32. «Requiem» nima degani?
33. Oratoriya nima degani?
34. Cantata nima degani?
35. «Samson» oratoriyasining muallifi kim?
36. «Yil fasllari » oratoriyasining muallifi kim?
37. «Lakrimoza » - qaysi asarning qismi?
38. A kapella degani nima?
39. O'zbekiston Respublikasi madhiyasining mualliflari kim?
40. Tezlashtiruvchi templar?
41. Bir turli partiyalarning vaqtinchalik bo'linishi ?
42. «Bulbulcha» xor jamoasining rahbari?
43. Botir Umidjonov kim bo'lgan?
44. J. Verdi qanday operalar yozgan?
45. «Kto tam s pobedoy k slave?» xori qaysi operadan?
46. «Tishe, tishe...» xori qaysi operadan?
47. Klavir nima?
48. Polifonik shakllar?
49. Muxtor Ashrafiy kim bo'lgan?
50. Asosiy ruhoniy musiqa janrlari?
51. Qaysi san'atning sintetik turiga musiqa dramaturgiyasi, she'riyat, tasviriy san'at, xoreografiya kiradi?
52. O'smirlar ovozining o'zgarishi musiqada qanday ataladi?
53. Aralash o'lchovlarga qaysilar kiradi?

54. Fakturaning asosiy shakllaridagi monodik tuzilma nima?
55. Tessitura nima?
56. Ulama nafas nima uchun qo'llaniladi?
57. Syuita nima?
58. Xalq kuylarini xor uchun kim qayta ishlagan? («Bibigul» «Yorlarim» «Zarra gul»)
59. Nafas turlari qanday boladi?
60. O'zbekistonda mashhur pedagog xormeyster, bolalar bilan faol ma'naviy-ma'rifiy ish olin boruvchi?
61. Xor sozi turlari qanday boladi?
62. B. Umidjonov qayta ishlagan asarni belgilang
63. «Illila yor» asarini kim qayta ishlagan?
64. Messada nechta asosiy qism bor?
65. «Slavsya» qaysi operaning qismi?
66. Kichik aralash xor necha kishidan iborat?
67. P. I. Chaykovskiy a kapella xorlarini belgilang
68. O'zbekiston akademik xor kapellasi qachon paydo bo'lgan?
69. M. Ashrafiy yaratgan operasi?
70. Rus xor dirijyorlarini belgilang?
71. Aralash xor qaysi ovozlardan tashkil topgan?
72. «Alisher Navoiy» operasining muallifi?
73. Xorshunoslik kursini kim tashkil etgan?
74. Kamer xori necha kishidan iborat?
75. «Dilbarume» xor syuitasining muallifi?
76. C. Yudakovning «Mirzacho'l» vocal-simfonik syuitasi qachon yaratilgan?
77. Ik. Akbarovning «Momo yer» asari qaysi janrda yaratilgan?
78. V. Kalinnikovning «Zima» asari necha ovozli?
79. M. Ippolitov-Ivanov «Krest'yanskaya pirushka» asari qaysi o'lcho'vda yaratilgan?
80. S. Taneyev «Posmotri, kakaya mгла» asari qaysi xor uchun?
81. S. Taneyev «Posmotri, kakaya mгла» asari necha ovoz uchun?
82. «Ioann Damaskin» asarining muallifi?
83. «Ioann Damaskin» asari qaysi janrda yaratilgan?
84. «Peterburg serenadalari» xor tsiklining muallifi?
85. «Nochen'ka» A. Rubinshteyinning operasidagi xori qaysi xor uchun?
86. «Nochen'ka» xori qaysi operadan?
87. Rubato nima degani?
88. «Sayribog'» qayta ishlangan xori muallifi?
89. Emissiya nima degani?
90. Applikatura nima degani?
91. Auftaktning turlari?
92. Xor ansamblining turlari?
93. Xor sadosi asosiy elementlari?
94. Xor ijrosining turlari?
95. «Rustam haqida doston» oratoriyasining muallifi?
96. «Sug'diyonali yo'lbars» operaning muallifi?
97. Antifon nima degani?
98. Distonatsiya nima degani?

99. Detonatsiya nima degani?
100. «Umar Xayyom» operasining muallifi?
101. Regent kim?
102. P. Chaykovskiyning «Nochevala tuchka zolotaya» asari qaysi xor uchun yaratilgan?
103. Xoral nima degani?
104. «Hosil bayrami» kantatasining muallifi?
105. «Deydi-yo» qayta ishangan xorining muallifi?
106. Kompozitorlardan kim birinchi bo'lib a kapella xori uchun shashmaqom qismlarini qayta ishladi?
107. B. Umidjonov qaysi yili O'zbekiston xalq artisti unvoniga sazovor bo'ldi?
108. Tutti nima degani?
109. Erkaklar ovozi necha registrdan iborat?
110. Ayollar ovozi necha registrdan iborat?
111. Erkaklar ovozi registrlarning nomi?
112. Ayollar ovozi registrlarning nomi?
113. Passionlar nima degani?
114. «Strasti po Matfeyu» va «Strasti po Ioannu» asarlarining muallifi?
115. «Toshkentnoma» oratoriyasining muallifi?
116. «Buhoronona» oratoriyasining muallifi?
117. Orfoepiya nima degani?
118. «Freski» xor poemasining muallifi?
119. «Pushkinskiy venok» xor tsiklining muallifi?
120. Samarqand opera va balet teatrining tashkilotchisi?
121. Kim birinchi bo'lib ayollar ovozini xorga kiritdi?
122. Barkarola nima degani?
123. «Devushka i smert'» oratoriyasining muallifi?
124. Indispozitsiya nima degani?
125. «Layli va Majnun» operasining muallifi?
126. Partesli kuylash nima degani?
127. Battuta nima degani?
128. Birinchi o'zbek operasi nechanchi yili yaratilgan?
129. A. Navoiy nomli Davlat akademik katta teatri nechanchi yili tashkil etilgan?
130. L. Bethovenning qaysi simfoniyasi yakunida xor yangraydi?
131. M. Ashrafiyning qaysi operasi A. Navoiyning «Etti sayyora» poemasi asosida yaratilgan?
132. Bir o'lchov (metr) bilan birlashgan ovozlarda turli ritmlarni bir vaqtda qo'shib sadolanishi nima deb aytiladi?
133. Ba'zi bir voqeaga bag'ishlangan, tantavor xarakterli asar qanday nomlanadi?
134. P. Chaikovskiyning «Solovushko» asari qaysi turdagi xor uchun yaratilgan?
135. «Karmina Burana» kantatasi muallifi?
136. P. Chaikovskiyning qaysi operasida «Xor gulyayush'ih» yangraydi?
137. P. Chaikovskiyning qaysi operasida Janna d'Ark bosh qaxramoni?
138. Dirijyorlardan kim birinchi bo'lib ijrochilarga yuzi bilan o'girildi?
139. «Poema pamyati Sergeya Yesenina» asari muallifi?
140. S. Yudakovning «Mirzacho'l» asari janri?
141. S. Yudakovning «Mirzacho'l» asari necha qismdan iborat?

- 142.T.Sodiqov qaysi operani R.Glier bilan hammualliflikda yaratgan?
- 143.Qadimgi yunon teatr tragediyasida xor guruhlarni boshqaruvchi xonanda nomi?
- 144.Lapar nima degani?
- 145.«Alisher Navoiyga qasida» asarining muallifi?
- 146.S.Yudakovning qaysi asarida «Ofarin» xori yangraydi?
- 147.Birinchi o'zbek opera yaratuvchisi?
- 148.Qaysi maxsus fan xor turlari va ko'rinishlari, xor sadosining elementlarini o'rganadi?
- 149.O'zbekiston kompozitorlar uyushmasi raisi kim?
- 150.Baxshi kim?
- 151.«Xor I upravleniye im» kitobining muallifi?
- 152.Serenada nima degani?
- 153.«Al'pi», «Venetsiya noch'yu», «Sosna» xor asarlarining muallifi?
- 154.Maqom nima degani?
- 155.«Solntsu krasnomu slava» xori qaysi operadan?
- 156.Alleluja nima degani?
- 157.Avj nima degani?
- 158.Vokaliz nima degani?
- 159.«Polovetskiye plyaski» xor sahnasi qaysi operadan?
- 160.«Ax ti, serdtse moye», «Zapletisya pleten'», «Kak na gore mi pivo varili» uchta dehqonlar xori qaysi operadan?
- 161.M.Musorgskiyning «Boris Godunov» operasida xalq qaysi rolni o'ynaydi?
- 162.O'zbekistonda xizmat korsatgan xor jamoasi?
- 163.M.Ashrafiyning «Rustam xaqida doston» asari qaysi janrda yaratilgan?
- 164.S.Yudakovning «Mening Vatanim» asari qaysi janrda yaratilgan?
- 165.S.Yudakovning «Mening Vatanim» asari necha qismdan iborat?
- 166.Birinchi o'zbek oratoriyasining yaratuvchisi
- 167.Birinchi o'zbek oratoriyasining nomi?
- 168.A kapella xori janri O'zbekistonda rivojlanishning necha etapi bo'lib o'tdi?
- 169.Qaysi o'zbek kompozitorlari a kapella xori janrida faoliyat yuritgan va yuritib kelmoqda?
- 170.M.Burhonovning «Alisher Navoiy qasidasi» asarida qaysi janrlar birlashdi?
- 171.M.Bafoyevning «Buhoronom» asari qaysi janrda yaratilgan?
- 172.M.Ashrafiyning «Baxt haqida qo'shiq» asari qaysi janrda yaratilgan?
- 173.Qaysi o'zbek kompozitorlari opera janrida faoliyat yuritgan va yuritib kelmoqda?
- 174.«Lapar», «Ililla yor», «Gal bari» xalq qo'shiqlarini kim qaytq ishlagan?
- 175.Nafasning qaysi turi qo'shiqchilikda qo'llanilmaydi?
- 176.M.Burhonovning yaratgan operasi
- 177.M.Ashrafiyning «Dilorom» asari qaysi janrda?
- 178.«O'zbekiston taronalari»ni kim qayta ishlagan?
- 179.O'zbekistonda professional xor-dirijyorlik ta'limini boshlanishi?
- 180.Toshkent Davlat konservatoriyasida xor dirijyorlik kafedrasini qachon tashkil qilingan?
- 181.Xor musiqasini janrlari?
- 182.A.Navoiy ijodiga o'zbek kompozitorlaridan kim ijodida ko'proq murojaat qilgan?
- 183.«O'zbekiston bolalar xor madaniyati» kitobini muallifi?
- 184.Yaxshi ovoz chiqarish asosi nimada?
- 185.Toshkent Davlat konservatoriyasi qachon ochildi?

- 186.«O'zbek xor adabiyoti» bo'yicha birinchi kitob muallifi kim?
- 187.Bolalar ovozini rivojlantirish boshlabg'ich davrida qanday tessitura qulay hisoblanadi?
- 188.Nechanchi yilda «Bulbulcha» bolalar xor jamoasi tuzilgan?
- 189.M.Burhonovning «Alisher Navoiy» opera librettosini kim yozgan?
- 190.M.Bafoyevning «Alloma» poema-kantatasi kimga bag'ishlangan?
- 191.M.Bafoyevning «Freskalar» xor poemasidagi ruboiylari kimga mansub?
- 192.«Nemetskiy rekviyem»ni Muallifi kim?
- 193.Ovoz yoki musiqiy cholg'ular diapazonini bir qismi ...deyiladi?
- 194.Qaysi kompozitor birinchi rus milliy operasini yaratgan?
195. Tovush hujumi (ataka) bu?
196. Bir turdagi xor bu?
- 197.Qaysi musiqa san'at turlariga xor kuylash kiradi?
- 198.Dirijyorlik harakatlar informativligini asosi nimada?
- 199.Dirijyorlik ishoralarni xususiyatlari nimadan iborat?
- 200.O'zbekiston xor dirijyorlarini aniqlang?

Asosiy adabiyotlar

1. Q.Mamirov. «Qo'shiqlar, xor asarlari». O'quv qo'llanma. Toshkent. 2006 yil.
2. J.Shukurov. «Dirijyorlik». Istiqolol nashriyoti. Toshkent. 2006 yil.
3. L.I.Ukolova. «Dirijirovanie». Gumanitarniy izdatelskiy sentr. Moskva. Vlados. 2003 g.
4. V.A.Samarin. «Xorovedenie i xorovaya aranjirovka». Moskva. 2007 g.
5. G.Sharipova «Musiqqa va uni o'qitish metodikasi» Toshkent 2006 yil

Qo'shimcha adabiyotlar

1. M.S.Osinova, V.A.Samarin. «Horovoy klass i prakticheskaya rabota s horom». Moskva. 2003 g.
2. O.Sodiqov. «Hor partiturasini o'qish». G.G'ulom nomidagi nashriyot - matbaa ijodiy uyi. Toshkent. 2004 yil.
3. «Musiqqa ta'lim va ma'naviyat». Toshkent. 1998 yil.
4. K.Azimov. «O'zbekiston dirijyorlari». Toshkent. 2001 yil.
5. «O'zbekiston vatanim manim» to'plam 1, 2, 3, 4 qismlar. Toshkent, Mehnat, 1997 yil.
6. www. Ziyonet.net.
7. http: //www//uralrti/ru.

MUSIQA O‘QITISH METODIKASI FANINING MAZMUNI

Umumta’lim maktablari o‘rta sinf o‘quvchilarida (5-6-7-sinflar) musiqa o‘qitishning maqsad va vazifalari. O‘rta sinf o‘quvchilarida milliy musiqiy tasavvurlarning shakllanishi. 5 - sinfda musiqa o‘qitish metodikasi va mazmuni. 6 sinfda musiqa o‘qitish metodikasi va mazmuni. 7-sinfda musiqa o‘qitish metodikasi va mazmuni. 5-6 sinfda qo‘shiq kuylash va musiqa savodi faoliyatlari. 7- sinfda qo‘shiq kuylash va musiqa savodi faoliyati. 7- sinfda musiqa tinglash va harakatli o‘yinlar faoliyati. Xorijiy mamlakatlarda musiqa tarbiyasi tizimi. (Yaponiya, Shveysariya va Vengriya, Germaniya, Bolgariya, Gollandiya, Ruminiya, Chexiya, Rossiya, Estoniya, Litva va Polshada musiqa ta’limi tizimi. Sinfdan va maktabdan tashqari musiqa tarbiyasi tizimi. Yuqori sinflarda qo‘shiq kuylash va tinglash faoliyati, musiqa savodi faoliyati.

Musiqa ta’limi va tarbiyasining mazmuni, tashkil qilinishi, turli shakllari va metodlari. Musiqa ta’limi va tarbiyasi sohasidagi ilg‘or tajribalar, darsdan tashqari musiqiy pedagogik amaliyot bo‘yicha metodik adabiyotlar. Musiqa o‘qitish metodikasi va maktab repertuari tushunchasining mohiyati. Didaktika va musiqa o‘qitishning o‘ziga hos xususiyatlari. Maktab repertuarining o‘quvchilar musiqa madaniyatining shakllanishidagi o‘rni. Musiqa o‘qitish printsiplari. Musiqa o‘qitish metodlari va texnologiyalari. Musiqa darslari tiplari, musiqiy asarlarni o‘qish va ijro etish metodlari. Musiqa o‘qitishning zamonaviy texnologiyalari. Musiqa o‘qituvchisi shaxsiga qo‘yiladigan talablar. Jamoa bo‘lib kuylashni o‘rgatish metodlari. Musiqiy ritmik faoliyat. O‘quvchilarda ijrochilik va ijodkorlik malakalarini rivojlantirish.

Sinovlarni o‘tkazish tartibi

Test

1. Oliy ta’lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi bakalavriat yo‘nalishlari o‘quv jarayoni jadvaliga muvofiq o‘tkaziladi.

2. Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy ta’lim muassasidagi har bir ta’lim yo‘nalishi (mutahassisligi) bo‘yicha tashkil etiladigan yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tomonidan amalga oshiriladi.

3. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

bitiruvchining bilim, malaka va ko‘nikma darajasining davlat ta’lim standartlari talablariga muvofiq kelishini kompleks baholash;

yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari bo‘yicha bitiruvchilarga bakalavr (magistr) akademik darajasini berish masalasini hal qilish;

komissiya faoliyati natijalarini tahlil qilish va ular asosida oliy ma’lumotli kadrlar tayyorlashni takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqish.

4. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari o‘z faoliyatlarini mazkur Nizom hamda bakalavriat ta‘lim yo‘nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo‘yicha bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasi va ta‘lim mazmuniga qo‘yilgan Davlat ta‘lim standartlari talablarini bajarishga yo‘naltirilgan boshqa hujjatlarga tayangan holda olib boradilar.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASINI BAHOLASH MEZONLARI

“Musiqqa ta‘limi” ta‘lim yo‘nalishi Musiqa o‘qitish metodikasi fanidan maksimal darajada keng qamrovli va bitiruvchi talabalarning mutaxassislik fanlarini qay darajada o‘zlashtirgan bilimlarini baholash imkoniyatini beruvchi 200 ta test savollari tayyorlandi.

Bitiruvchi talabalarga Musiqa o‘qitish metodikasi fani Yakuniy davlat attestatsiyasi test savollarini topshirish 210-auditoriyada o‘tkaziladi. Tayyorlangan 200 ta test savollaridan har bir talabaga 30 tadan test varianti beriladi.

Test javoblari quyidagicha;

26-30 gacha test savolariga to‘g‘ri javob berganga - 5 (a‘lo) baho;

22-25 gacha test savolariga to‘g‘ri javob berganga - 4 (yaxshi) baho;

17-21 gacha test savolariga to‘g‘ri javob berganga - 3 (qoniqarli) baho;

1-16 gacha test savolariga to‘g‘ri javob berganga - 2 (qoniqarsiz) baho baholanadi.

MUSIQA O‘QITISH METODIKASI FANIDAN TEST SAVOLLARI

1. Musiqa darsining strukturasi nimani bildiradi?
2. O‘yin metodi qaysi sinflarda ko‘proq qo‘llaniladi?
3. Musiqaga mos harakatlar qaysi sinflarda ko‘proq qo‘llaniladi?
4. Darsning aralash tipi deganda nimani tushuniladi
5. Musiqa “tili” nimani anglatadi?
6. Musiqa darslarini rejalashtirish ma‘lum izchillikka asoslanadimi?
7. 1-sinfda qo‘shiq qanday usulda o‘rgatiladi?
8. O‘rganilayotgan qo‘shiqning nota yozuvi qanday metod tarkibiga kiradi?
9. Musiqa qanday idrok etiladi?
10. Vokal-xor malakalari necha turga bo‘linadi?
11. Xor bo‘lib kuylash qanday uslubdagi kuylashga asoslanadi?
12. Vokal-xor malakalarini asosini belgilovchi holatlar qatorini belgilang
13. Kuylashda o‘tirish, turish, qanday holatga muvofiq keladi?
14. Fiziologik nafas qanday bo‘ladi?
15. “Xususiy metod” nimani anglatadi?

16. O'quvchilarni diffirensial guruxlarga bo'lish qaysi metodga asoslanadi?
17. Vokal-xor malakalari, nazariy tushunchalar, o'rganish, taxlil qilish qaysi metodga kiradi?
18. Asar janri, jonli va yozuvlardagi ijrolarini, farqlash qaysi metodga kiradi ?
19. Sozlanish deganda nimani tushunasiz?
20. Ashulachilik apparati deganda qaysi organlar birligi tushuniladi?
21. Ansambl qanday manoni bildiradi ?
22. Malaka so'zi qanday ma'noni anglatadi ?
23. Artikulyasiya apparati qanday vazifani bajaradi?
24. Xususiy ansambl'...
25. Unison kuylash ...
26. Musiqa o'qituvchisi bir soatlik darsda qanday kasbiy yo'nalishlar bo'yicha malakaviy tayyorgarlikka ega bo'lishi lozim ?
27. Musiqiy tarbiyaning bosh maqsadi ...
28. Musiqiy ta'lim dasturi qaysi davlat xujjat asosida ishlab chiqildi ?
29. Yangi dasturni uziga xos xususiyati nimalardan iborat?
30. Musiqa sa'natning kanday turi xisoblanadi?
31. Musiqa etikasi bu...
32. Musiqa darsining eng muhim xususiyati?
33. Musiqa o'qitishdagi eng muhim farqli xususiyatlardan biri...
34. Musiqa qanday vosita orqali idrok etiladi?
35. Darsning aralash tipi nimani ifodalaydi?
36. Boshlang'ich sinflarda dars faoliyati nechta bo'ladi?
37. O'rta sinflarda musiqaning asosiy faoliyati necha turdan iborat?
38. Boshlang'ich sinflarda musiqiy faoliyat turlarini nima qilish kerak?
39. Musiqa darslari har doim xam rejaga asosan ..... shart emas?
40. "Musiqa nazariyasi" qanlay fan?
41. Vokal-xor mashg'uloti bu ....
42. Davlat ta'lim standarti o'zida ...
43. Musiqaga oid o'quvchilar tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan talablar qaysi davlat hujjatida bayon etilgan?
44. Musiqa madaniyati 1- sinf yil mavzusi qanday nomlanadi.
45. O'zbekiston madhiyasi bilan 1-sinfda bolalar qaysi faoliyat turi orqali tanishadi?
46. Musiqa idroki necha holatda amalga oshadi.
47. Musiqa savodi barcha faoliyatlarni....
48. Raqs va musiqali harakatlar....
49. Musiqa ijodkorligi o'quvchilarda...
50. 1-sinf III-chorak mavzusi:
51. 2-sinf yil mavzusi:
52. Xor va orkestr haqida nechanchi sinfda tushuncha beriladi?
53. Musiqaning tuzilishi haqida nechanchi sinfda ma'lumot beriladi?
54. 3-sinf 4-chorak mavzusi qanday nomlanadi?
55. O'yin metodi qaysi sinflarda ko'proq qo'llaniladi?

56. Taqqoslash metodi musiqa darslarida qo'llaniladimi?
57. Differensial guruhlariga bo'lish qanday metod tarkibiga kiradi?
58. Musiqa o'quv bo'sh bo'lgan bolalar bilan ishlash qanday shaklda amalga oshiriladi?
59. Differensial bo'linish necha guruhdan iborat va qaysilar?
60. Differensial guruhlar qanday joylashtiriladi?
61. Amaliy metod qanday ma'noni anglatadi?
62. Xor bo'lib kuylashda qanday malakalar hal etuvchi ahamiyat kasb etadi?
63. Kompozitorlik ijodi qanday tavsiflanadi?
64. Vakal-xor malakalarini ifodalovchi qismlar to'g'ri yozilgan javobni aniqlang?
65. Qo'shiq kuylash holati nimani nazarda tutadi?
66. Kuylashdagi nafasning o'ziga xosligi nimada ko'riladi?
67. Fiziologik nafasni qanday tushunasiz?
68. Ashulachilik nafasining turlari to'g'ri ko'rsatilgan javob?
69. 3-sinfda yil mavzusi?
70. Janr nimani bildiradi?
71. 4- sinfda yil mavzusi?
72. Bastakorlik ijodi qanday tavsiflanadi?
73. Volta nima?
74. 5- sinf o'quvchilarini ovoz diapozani.....
75. Nota yozuviga qarab kuylash va sol'fedjalash nechanchi sinfdan boshlanadi?
76. 5-sinf yil mavzusi?
77. Katta ashula qanday janr?
78. Operaga tavsif bering?
79. 5-6- sinflarda bolalar ovozida qanday o'zgarish kechadi?
80. 6-sinf yil mavzusi.
81. Sahnaviy musiqa asarlari janri to'g'ri ko'rsatilgan javob?
82. 1-o'zbek operasi nomi va yozilgan yili?
83. Atoqli o'zbek orkestri dirijyorlari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni toping?
84. Atoqli o'zbek xor-dirijyorlari to'g'ri ko'rsatilgan javoblar qatorini aniqlang?
85. O'zbek opera kompozitorlari to'g'ri ko'rsatilgan javoblar qatorini aniqlang?
86. "Shashmaqom" qaysi xalqlar musiqiy merosi hisoblanadi?
87. "Gulzorim", "Bozurgoniy" qo'shiqlari muallifini aniqlang?
88. O'zbekistonda nechta mahalliy uslub bor, va qaysilar?
89. Surxandaryo-Qashqadaryo uslubida qanday janrlar etakchilik qiladi?
90. Samarqand-Buxoro ijrochilik uslubida qaysi xalq musiqasini ta'siri bor?
91. Mumtoz musiqa qanday ma'noni anglatadi?
92. Bolalar ovozi kattalar ovozigacha qaysi yoshdan ajrala boshlaydi?
93. "Figaroning to'yi" operasi muallifi kim?
94. Maxalliy uslublarni farqlashda asosiy xususiyatlari, nimalarda ko'rinadi ?
95. "Shashmaqom" necha qismdan iborat?
96. Mumtoz musiqa va maqom musiqasi qanday farqlanadi?
97. Musiqa shakli nimani ifodalaydi?

98. Sinfdan tashkari musiqa tarbiyasini nechta shakli mavjud?
99. Musiqiy tovushning fizik xususiyati
100. Musiqa darslarining strukturasi bildiradi...
101. O'yin metodi nechanchi sinflarda ko'proq qo'llaniladi?
102. Musiqaga mos harakatlar nechanchi sinflarda ko'proq qo'llaniladi?
103. Aralash tip deganda nimani tushuniladi?
104. Musiqa "tili" nimani anglatadi?
105. Musiqa darsini rejalashtirish ma'lum izchillikka asoslanadimi?
106. Birinchi sinfda qo'shiq qanday usulda o'rgatiladi?
107. O'rganilayotgan qo'shiqning nota yozuvi qanaqa metod tarkibiga kiradi?
108. Musiqa qanday idrok etiladi?
109. Vokal-xor malakalari qancha turga bo'linadi?
110. Xor bo'lib kuylash qanaqa uslubdagi kuylashga asoslanadi?
111. Vokal-xor malakalarini asosini belgilovchi holatlar...
112. Kuylashda o'tirish, turish, kanday holatga muvofiq keladi?
113. Fiziologik nafas qanday nafas?
114. "Xususiy metod"?
115. O'quvchilarni differensial guruxga bo'lish qaysi metodga asoslanadi?
116. Temp nimani bildiradi
117. Vokal-xor malakalari, nazariy tushuncha, urganish, taxlil qilish qaysi metodga kiradi?
118. Turg'un tovush deb nimaga aytiladi?
119. Partitura nima
120. Asar janri, jonli va yozuvlardagi ijroni, farqlash qaysi metodga kiradi ?
121. Sozlanish deganda nima tushuniladi?
122. Uchtovushlik deb nimaga aytiladi?
123. Ashulachilik apparati deganda qaysi organlar birligi tushuniladi?
124. Malaka so'zi qanday ma'noni anglatadi ?
125. Artikulyasiya apparati qanday vazifani bajaradi?
126. Musiqa o'qituvchisi bir soatlik darsda qanday kasbiy yo'nalishlar bo'yicha malakaviy tayyorgarlikka ega bo'lishi lozim ?
127. Musiqiy tarbiyaning bosh maqsadi ...
128. Musiqiy ta'lim dasturi kaysi davlat xujjat asosida ishlab chikildi ?
129. Yangi dasturni uziga xos xususiyati nimalardan iborat?
130. Musiqa sa'natning kanday turi xisoblanadi?
131. Musiqa sa'natning kanday turi xisoblanadi?
132. Musiqa etikasi bu...
133. Musiqa darsining eng muhim xususiyati?
134. Musiqa o'qitishdagi eng muxim farqli xususiyatlardan biri...
135. Nota deb nimaga aytiladi ?
136. Aksent deb nimaga aytiladi?
137. Musiqa kanday vosita orqali idrok etiladi?
138. Musiqa darsining aralash tipi nimani ifodalaydi?

139. Boshlang'ich sinflarda dars faoliyati necha turga bo'linadi?
140. O'rta sinflarda musiqa asosiy faoliyati necha turdan iborat?
141. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining diqqat e'tibori qanday bo'ladi?
142. Boshlang'ich sinflarda musiqiy faoliyat turlarini nima qilish kerak?
143. Musiqa darslari har doim xam rejaga asosan ..... shart emas?
144. Musiqa nazariyasi" qanlay fan?
145. Vokal-xor mashg'uloti bu ....
146. Davlat ta'lim standarti o'zida ...
147. Musiqaga oid o'quvchilar tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan talablar davlatning qaysi hujjatida bayon etilgan?
148. Musiqa madaniyati birinchi sinf yil mavzusi qanday nomlanadi.
149. O'zbekiston madhiyasi bilan birinchi sinfda bolalar qaysi faoliyat turi orqali tanishadi?
150. Musiqa idroki necha xolatda amalga oshadi.
151. Musiqa savodi barcha faoliyat turlarini....
152. Raqs va musiqali harakat....
153. Musiqa ijodkorligi o'quvchida...
154. 1-sinf uchinchi chorak mavzusi:
155. Ikkinchi sinf yil mavzusi:
156. Xor va orkestr to'g'risida da nechanchi sinfda tushuncha beriladi?
157. Musiqa tuzilishi haqida nechanchi sinfda ma'lumot beriladi?
158. Uchinchi sinf 4-chorak mavzusi qanday nomlanadi?
159. O'yin metodi qaysi sinfda ko'proq qo'llaniladi?
160. Taqqoslash metodi musika darslarida qo'llaniladimi?
161. Differensial guruhga bo'lish qanday metod tarkibiga kiradi?
162. Musiqa uquvi bo'sh bo'lgan bola bilan ishlash qanday shaklda amalga oshiriladi?
163. Differensial bo'linish necha guruhdan iborat?
164. Katta ashula qanday janr?
165. Differensial guruhlar qanday joylashtiriladi?
166. Operaga tavsif bering?
167. Maxalliy uslublarni farqlashda asosiy xususiyatlari, nimalarda ko'rinadi ?
168. SHashmaqom" necha qismdan iborat?
169. Mumtoz musiqa va maqom musiqasi qanday farqlanadi?
170. Musiqa shakli nimani ifodalaydi?
171. Mumtoz musiqa va maqom musiqasi qanday farqlanadi?
172. Musiqa shakli nimani ifodalaydi
173. Sinfdan tashkari musiqa tarbiyasini nechta shakli mavjud?
174. Musiqiy tovushning fizik xususiyatlari qaysi javobda to'g'ri berilgan?
175. Tovushqator nima?
176. Oktava deb nimaga aytiladi?
177. Hozirgi zamon musitqaviy soziga qaysi oktava tovushi 1 sekundaga tebranishi asos qilib olingan?

178. Xromatik yarim ton qanday hosil bo‘ladi?
179. Skripka kaliti qaysi oktava tovushini belgilaydi?
180. Akkolada nima?
181. Alteratsiya deb nimaga aytiladi?
182. 8..... qanday belgi
183. Alteratsiya deb nimaga aytiladi?
184. Metr deb nimaga aytiladi?
185. Liga deb nimaga aytiladi?
186. O‘lchov ta’rifi to‘g‘ri belgilangan javob
187. Takt deb nimaga aytiladi
188. Taktoldi qanday hosil bo‘ladi
189. S bu belgi qanday nomalanadi?
190. Pauza deb nimaga aytiladi
191. $2/4$, $2/2$, $2/8$ – qanday o‘lchovlar hisoblanadi
192. $3/8$; $3/4$; $3/8$; $3/6$ – qanday o‘lchovlar hisoblanadi
193. $4/4$; $4/3$; $4/8$; $6/4$; $6/8$; $9/8$; $9/4$; $9/16$; $12/8$ – qanday o‘lchovdar deyiladi
194. $5/4$ ko‘rinishli o‘lchov qanday o‘lchovlardan tashkil topadi
195. Sinkopa deb nimaga aytiladi?
196. A tempo nimani bildiradi?
197. Yirik shaklda murakkab kuy va ashullalarni o‘z ichiga olgan musiqa amaliyotda qanday yuritiladi?
198. Bizning diyorumiz shevaga ko‘ra necha vohaga bo‘linada?
199. Xalq qo‘shiqlari dastlab kimlar tomonidan yaratilgan?
200. Damli va puflama cholg‘ularga qaysi cholg‘ular kiradi?

Asosiy adabiyotlar

1. Begmatov S., D. Karimova 6 sinf. «Musiq» darsliklari T., 2007-2001
2. M., Ibrohimov O. 4, 7 sinf «Musiq» darsliklari T., 2001.
3. Karimova D. va b. 5 sinf «Musiq» darsliklari T., 2001
4. Norho'jaev N. «Kitobim qo'limda, ma'nosi kunglimda». T., 1994 yil.
5. Nurmatov H N. Va boshqalar. 1-3 sinf «Musiq» darsliklari. T., 2002
6. Sh. Rahimov va boshqalar «O'zbekiston Vatanim manim» 1-4 kitob. T., 1997.
7. Sharipova G.M. Musiq va uni o'itish metodikasi. T. Turon-Istiqbol T., 2006
8. Qodirov R.G. Boshlang'ich sinfda ko'p ovozli kuylash. T., 1997.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Sh.M. Mirziyoev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shahsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Halq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11
2. Sh.M. Mirziyoev. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga quramiz. Toshkent "O'zbekiston" – 2017 y.
3. Sh.M. Mirziyoev. Erkin va faravon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. "O'zbekiston" NMIU, 2016y.
4. Sh.Mirziyoev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va halq faravonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2016 y.